

BÖLÜM 8

İnsanları ve İlişkileri Yönetmek

8.4. / Liderlik

Ronay COŞKUN¹
Bilge SÖZEN ŞAHNE²
Sevgi ŞAR³



Öğrenim Hedefleri

Okuyucu, bu bölümü okuyarak;

1. Liderlik kavramını ve bu kavramla ilgili temel kuramları açıklar.
2. Eczacılıkta liderliği öğrenir.
3. Eczacılık ve liderlik arasında ilişki kurar.

Giriş

21. yüzyıl yetkinliklerinden yaşam ve kariyer yetkinlikleri içinde yer alan liderlik, gerek çalışanların gerekse iş hayatına hazırlanan kişilerin sahip olması ve kendini geliştirmesi gereken bir alandır. Sağlık hizmeti sunumunda bütün sağlık profesyonellerinin uzman oldukları alanda sergilemeleri gereken liderlik

¹ Arş. Gör. Ecz., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Eczacılık İşletmeciliği AD., ronahi.coskun26@gmail.com, ORCID iD: 0000-0003-0332-154X

² Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Eczacılık İşletmeciliği AD., bilgesozen@yahoo.com, ORCID iD: 0000-0003-0746-8303

³ Emekli Öğr. Üyesi, sevgisar98@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-2816-9575

Eczacıların liderlik becerilerinin önemi çok farklı şekillerde vurgulanmasına rağmen çoğu eczacının, eczacılığı lidersiz bir meslek olarak gördüğü de belirtilmektedir. Bunun temel nedeninin eczacıların bireysel olarak liderlikten kaçınması olduğunu ortaya koyan Shikaze ve arkadaşları (2018), eğitim süreçlerinin önemli olduğunu ve motivasyonun etkisini dile getirerek, liderliğin ödülleri şu şekilde sıralamaktadır:

- Başkalarının hayatına olumlu katkıda bulunmak,
- Mesleğin gelişimi için yardım imkanlarını değerlendirmek,
- İş yaşamında kontrolü sağlamak,
- Yapılan işe isim verebilmek,
- Mesleği yüksek bir düzeye taşıyarak herkesin bu düzeyde yer alması için çalışmak.

Sonuç

Eczacıların gerek sağlıkla doğrudan ilgili olan konularda gerekse daha geniş kapsamlı konularda yaşanan bütün gelişmelerin içerisinde topluma yol gösterici oluşları, mesleği diğer alanlardan ayıran özelliklerdendir. Sürdürülebilirlik kavramı içerisinde özellikle atık yönetiminde eczacıların liderlik edebilmeleri, günümüzün önemli sorunlarından olan iklim krizi açısından da önem taşımaktadır (O'Hare et al, 2022). Sundukları sağlık hizmetlerinin yanı sıra günümüzün önemli sorunlarından iklim krizi de dahil olmak üzere, eczacıların toplum içerisinde buldukları konumdan dolayı liderlik rolünü sürdürerek topluma yol göstermelerine duyulan ihtiyaç göz önünde bulundurularak, mevcut eczacıların kendilerini geliştirmeye devam etmeleri ve yeni yetişen eczacıların günün ve geleceğin gerekliliklerine uygun donanıma sahip bir şekilde eğitimlerini sürdürmeleri için uygun eğitim içeriklerinin geliştirilerek uygulamaya geçmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

- Aij, K. H., & Veth, M. E. (2017). Leadership requirements for successful implementation of lean management in health care: A systematic review of the literature. In A. Alvinus (Ed.), *Contemporary Leadership Challenges* (pp. 207-231). Intech Open. <https://doi.org/10.5772/65653>
- Aksu, B., & Hussein, H. A. (2022). İyi bir lider olarak eczacı. In S. Şar & M. Arslan (Eds.) *Dokuz Yıldızlı Eczacı Rehberi* (pp. 20-25). Türkiye Klinikleri.
- Allen, G. P., Moore, W. M., Moser, L. R., Neill, K. K., Sambamoorthi, U., & Bell, H. S. (2016). The role of servant leadership and transformational leadership in academic pharmacy. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 80(7), 113. doi: <https://doi.org/10.5688/ajpe807113>

- Baker, N. (2022). Liderliğin Evrimi ve Başlıca Liderlik Tarzları. *Florya Chronicles of Political Economy*, 8(1), 29-46.
- Brandish, C., Garraghan, F., Ng, B. Y., Russell-Hobbs, K., Olaoye, O., & Ashiru-Oredope, D. (2021). Assessing the impact of a global health fellowship on pharmacists' leadership skills and consideration of benefits to the National Health Service (NHS) in the United Kingdom. *Healthcare*, 9(7), 890. <https://doi.org/10.3390/healthcare9070890>
- Brown, M. E. & Trevino, L. K. (2006). Ethical Leadership: A Review and Future Directions. *Leadership Quarterly*, 17(6): 595-616. <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2006.10.004>
- Cope, V., & Murray, M. (2017). Leadership styles in nursing. *Nursing Standard*, 31(43), 61-70. doi:10.7748/ns.2017.e10836
- Demir, V. E., & Sözen Şahne, B. (2023). Eczacılık Eğitiminde İlaç Endüstrisine Hazırlık: Yönetim Becerilerine Yönelik Beklentiler ve Gereklilikler. In 16. *Türkiye Eczacılık Kongresi* (pp 56).
- Desselle, S. P., Wasem, V., Hosseini, S., Hohmeier, K. C., Woodyard, A., & McKeirnan, K. C. (2022). Technicians' perception of pharmacist leadership behaviors on their own commitment and turnover intention. *American Journal of Health-System Pharmacy*, 79(24), 2244-2252. <https://doi.org/10.1093/ajhp/zxac383>
- Dombrowski, U., & Mielke, T. J. P. C. (2013). Lean leadership–fundamental principles and their application. *Procedia CIRP*, 7, 569-574. <https://doi.org/10.1016/j.procir.2013.06.034>
- Fidan, M. (2019). Lider takipçi ilişkisi bağlamında liderliğin tarihsel evrimi ve kadın liderliği. *İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi*, (19), 53-70.
- Frederick, K. D., Desselle, S. P., Gatwood, J. D., & Hohmeier, K. C. (2021). The intersection of pharmacy leadership and management with clinical skills: education plays a key role. *Currents in Pharmacy Teaching and Learning*, 13(3), 198-202. <https://doi.org/10.1016/j.cptl.2020.10.003>
- Gün, İ., & Aslan, Ö. (2018). Liderlik kuramları ve sağlık işletmelerinde liderlik. *Journal of Health and Nursing Management*, 5(3), 217-226.
- International Pharmaceutical Federation (FIP). (2020). *Leadership Development*. <https://developmentgoals.fip.org/dg6/>
- Klingborg, D. J., Moore, D. A., & Varea-Hammond, S. (2006). What is leadership?. *Journal of Veterinary Medical Education*, 33(2), 280-283. doi: 10.3138/jvme.33.2.280
- Northouse, P. G. (2004). *Leadership: theory and practice*. Thousand Oaks.
- O'Hare, R., Melia, B., Burley, N., & Eii, M. N. (2022). Are we sustainable? A baseline questionnaire regarding the environmental impact of pharmacy practice across the country. *European Journal of Hospital Pharmacy*, 29(1), A106. <http://dx.doi.org/10.1136/ejhp-2022-eahp.222>
- Piwowar-Sulej, K., & Iqbal, Q. (2023). Leadership styles and sustainable performance: A systematic literature review. *Journal of Cleaner Production*, 382, 134600. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2022.134600>
- Sam, A. T., & Parasuraman, S. (2015). The nine-star pharmacist: an overview. *Journal of Young Pharmacists*, 7(4), 281.
- Shikaze, D., Arabi, M., Gregory, P., & Austin, Z. (2018). Community pharmacists' attitudes, opinions and beliefs about leadership in the profession: an exploratory study. *Canadian Pharmacists Journal*, 151(5), 315-321. <https://doi.org/10.1177/1715163518790984>
- Siddiqui, M. A., Abdeldayem, A., Abdel Dayem, K., Mahomed, S. H., & Diab, M. J. (2020). Pharmacy leadership during emergency preparedness: Insights from the Middle East and South Asia. *American Journal of Health-System Pharmacy*, 77(15), 1191-1194. <https://doi.org/10.1093/ajhp/zxaa133>

- Sozen Sahne, B., Ulutas-Deniz, E., Akdag, B., Hancer, R., Yumrukaya, L., & Yegenoglu, S. (2023). Opinions of content producer pharmacists on ethical social media use, *Research in Social and Administrative Pharmacy*, 19(7), 28-29.
- Sözen Sahne, B. S., Arslan, M., & Sar, S. (2015). The concept of leadership in healthcare services and ethical leadership. *Medicine & Law*, 34, 297
- Sözen Şahne, B. S., & Şar, S. (2015). Liderlik kavramının tarihçesi ve Türkiye'de ilaç endüstrisinde liderliğin önemi. *Marmara Pharmaceutical Journal*, 19(2), 109-115.
- Şahin, S., & Alp, F. (2020). Agile leadership model in health care: Organizational and individual antecedents and outcomes. In *Agile Business Leadership Methods for Industry 4.0* (pp. 47-68). Emerald Publishing Limited.
- Tengilimoğlu, D. (2005). Kamu ve özel sektör örgütlerinde liderlik davranışı özelliklerinin belirlenmesine yönelik bir alan çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 1-16.
- Toney, B., Goff, D. A., & Weber, R. J. (2015). Social media as a leadership tool for pharmacists. *Hospital Pharmacy*, 50(7), 644-648. <https://doi.org/10.1310/hpj5007-644>
- WHO. (1997) The Role of the Pharmacist in the Health Care System. Preparing the Future Pharmacist: Curricular Development. World Health Organization. Document no. WHO/PHARM/97/599.
- Yalım, İ.D., & Sözen Şahne B. (2021). Professional Experiences of Entrepreneur Community Pharmacists. In *13th International Symposium on Pharmaceutical Sciences*, (pp-261).